

RADYOTERAPİ NEDİR, NEDEN YAPILIR, BEKLENEN FAYDA NEDİR?

Radyoterapi (Işın tedavisi veya şua tedavisi) kanser hücrelerinin iyonize radyasyon ile öldürülmesi veya büyümesinin engellenmesi amacıyla uygulanan bir kanser tedavisi şeklidir. Meme bölgesinde yerleşen kanserlerde size uygulanacak olan radyoterapi hastalığınızı kontrol altına almaya ve/veya hastalığınızı ortadan kaldırmaya yöneliktir. Radyoterapi tümörün olduğu bölgeye ya da ameliyat öncesi tümör olduğu bilinen alana, memeye ve riskli lenf bezlerine veya lenf bezi alanlarına uygulanır. Radyoterapi varsa gözle görünen tümörlü bölgelere ya da tümörlü bölge cerrahi işlem ile çıkarıldı ise gözle görülmeyen olası mikroskopik tümör hücrelerinin yok edilmesini hedeflemektedir.

RADYOTERAPİ UYGULANMAMASI DURUMUNDA KARŞILAŞILABİLECEK SONUÇLAR NELERDİR?

Bu tedaviyi almayı reddedebilirsiniz. Bu tedaviyi almak isteğe bağlıdır ve reddettiğiniz takdirde hastalığınızı ilerleyebilir, tümör büyüyerek diğer organlara bası yapabilir ve diğer organlara yayılarak yaşamınızı tehdit edebilecek durumlar gelişebilir.

RADYOTERAPİ PLANLAMASI NASIL YAPILIR, KİMLER TARAFINDAN YAPILIR, NE KADAR SÜRER?

Sizlere tedavi öncesinde simülasyon randevüsü verilir. Simülasyon tedaviye başlamadan önce gerçekleştirilen, tedavi için bir ön hazırlık aşamasıdır. Öncelikle tedavideki yatış pozisyonunuz belirlenir. Size vakumlu yatak veya eğik düzlem üzerinde özel bir pozisyon verilerek sabit bir şekilde yatışınızın sağlanması gerekmektedir. Alanlar belirlendikten sonra, bilgisayarlı tomografi cihazı ile filminiz çekilecektir. birlikte Bilgisayarlı Tomografi ile tedavi etmeyi planladığımız bölgenin filmi çekilir. Çekim sırasında hareket etmemelisiniz. Bu çekilen görüntüler fizik planlama yapacağımız sisteme aktarılır. Doktorlarınız tarafından çekilen film üzerinde hastalıklı bölgeler, hastalığın yayılımı açısından risk oluşturacak bölgeler ve bu alanlara yakın normal tüm doku ve organlarınız belirlenir ve radyoterapiyi nasıl alacağınız planlanır. Bu işlemler tamamlandıktan sonra medikal fizik uzmanı tarafından radyasyon planlarının kontrolleri yapılarak tedaviniz onaylanır.

Tedavi esnasında herhangi bir ağrı, acı hissedilmez. Tüm radyoterapi işleminin uygulanması 10 ile 20 dakika arasında değişmektedir (yatırılış, pozisyon verme ve tedavi). Tedavinin özellikle ilk günü ve tüm tedavi süresince belli günlerde tedavi alanınızın doğruluğunu tespit etmek için çekimler yapılır. Radyoterapi uygulaması sırasında, tedavi odasında yalnız olacaksınız fakat tedaviye alan teknisyen monitör ile dışarıdan izleyecek, gerekirse dışarıdan sesli olarak iletişime geçecektir. Günlük tedaviler sonrası tedaviden çıktığınızda etrafınıza radyasyon yaymanız söz konusu değildir. Birlikte yaşadığınız kişiler için risk oluşturmaz.

Tedavi sizin için planlanmış olan belirli bir sürede (.....gün) uygulanacaktır. Bu süre sizin tedaviye verdiğiniz cevaba veya bünyenizin tedaviyi kaldırma süresine göre de değişebilir.

Tedavinin özellikle ilk günü, film çekimleri yapılarak, tedavi edilecek alanın doğrulama işlemi yapılacağı için, tedaviniz biraz daha uzun sürebilir. Radyoterapi uygulaması sırasında, tedavi odasında yalnız olacaksınız fakat

tedaviye alan teknisyenler sizi monitör ile dışarıdan izleyecek, gerekirse dışarıdan sesli olarak iletişime geçecektir.

MEME, GÖĞÜS DUVARI VE LENFATİK RADYOTERAPİSİNE BAĞLI İSTENMEYEN YAN ETKİLER NELERDİR?

Radyasyon hastalıklı dokuları etkilerken, tedavi alanı içerisinde kalan normal dokuları da etkileyebilmektedir. Dikkatli ve modern bir radyoterapi planlaması ile oluşabilecek bu yan etkiler minimal olmakla birlikte yine de radyoterapi sırasında ve sonrasında oluşabilen bazı yan etkilere engel olunamamaktadır. Bu yan etkiler, başlangıçta hafif olup, tedavinizin sonlarına doğru artabilir. Yan etkilerin tümü her hastada görülmeyebilir. Bireylerin radyasyona göstereceği reaksiyon farklılık gösterebilmektedir. Nadir de olsa yan etkiler cerrahi müdahale gerektirebilir.

Tedavi sırasında gözlenebilen yan etkiler:

Meme ışınlamalarında 2-3. haftadan sonra, ciltte kızarıklık, ödem, döküntü, kaşıntı, tüylerde dökülme görülebilmektedir. Tedavinizin sonlarına doğru, özellikle belli alanlarda (derinin katlantı yerleri, meme dokusunun alt bölgesi, koltukaltı... gibi) ciltte ıslaklık, soyulma ve yer yer cilt bütünlüğünde bozulmalar görülebilir. Bu durum geçici olup, tedavinizin tamamlanmasından kısa bir süre sonra iyileşmektedir. Cildinizde görülebilecek bu reaksiyonları azaltmak amacıyla; cildinizi temiz tutunuz. Doktorunuzun önerdiği krem veya losyonlar dışında başka bir şey kullanmayınız. Hava geçiren bol ve pamuklu giysiler giymeye özen gösteriniz ve sıkı sütyen kullanmayınız.

Radyoterapi öncesinde kemoterapi almış hastalarda, radyoterapi sırasında kan değerlerinde düşmeler olabilir ancak bu durum geçicidir ve genellikle tedaviye ara vermeyi gerektirmez.

Tedavi alanınıza bağlı olarak; boğazda yanma, yutmada rahatsızlık, takılma hissi olabilir. Bu durumda acılı, asitli, baharatlı, ekşi, çok sıcak ya da çok soğuk yiyecekler yememeniz önerilmektedir.

Tedavinizin 3.haftasından sonra halsizlik, yorgunluk görülebilir. Günlük aktivitelerinizi etkileyecek şiddette olmasa da, günün belli zamanını dinlenerek geçirmek, sağlıklı beslenmek, bol sıvı almak, stresinizi azaltmak ve erken uyumak faydalı olabilir.

Tedaviden sonra gelişebilen geç dönem yan etkiler:

Cildinizde renk değişikliği, damarlanmada artış, ciltte sertleşme gibi deri reaksiyonları meydana gelebilir. Bunlar kalıcı olan ancak zararsız yan etkilerdir. Koltukaltı lenf bezleri cerrahi ile alınmış olgularda radyoterapi tedavisinin de eklenmesi ile kolda şişmeler olabilir. *Bu durumu engellemek ya da azaltmak için:* ameliyatlı kolunuzu çok yormayınız, bu kolla 5 kilodan fazla ağırlık taşımayınız, bu kolunuzu her türlü yaralanmaya karşı koruyunuz, otururken veya yatarken bu kolunuzu kalp seviyenizde tutunuz, size önerilen kol hareketlerinizi her gün düzenli olarak tekrarlayınız tüm bunlara rağmen kolunuzda yine de şişme farketmişinizde mutlaka doktorunuza başvurunuz.

Radyoterapi tedavi alanı içerisine bir miktar akciğer alanı mutlaka girmektedir. Ancak bu durum, hastaların yalnızca %5'inden azında akciğer problemlerine neden olmaktadır.

Sol meme radyoterapilerinde, kalp risk altındadır. Dikkatli ve modern bir radyoterapi planlaması ile bu risk azaltılmaktadır. Daha öncesinde kemoterapi almış olanlar ile daha öncesinde kalp hastalığı olanlarda risk biraz daha yüksektir.

Çok nadir olarak yumuşak dokularda nekroz, sinirlerde hasar meydana gelebilmektedir.

Ayrıca uygulanacak radyasyon tedavisi, 5-20 yıl sonrasında, radyoterapi alanında %0.1-1 oranında ikincil kanser gelişimine neden olabilmektedir.

HASTANIN SAĞLIĞI İÇİN KRİTİK OLAN YAŞAM TARZI ÖNERİLERİ:

Radyoterapi sırasında ciltte kızarıklık ve koyulaşmalar olabilmektedir. Bunları önlemek için radyoterapi bölgesine sıcak su teması (sıcak duş, kaplıca vb.), tahriş edici işlemler (kese, kaşıma vb.) uygulanmamalıdır. Tedavi sonrası radyoterapi alanının havalandırılması ve kuru tutulması önerilir. Pamuklu giysiler giyilmelidir. Güneş ile temas önlenmelidir.

Hastalığınız nedeniyle uygulayacağımız radyoterapiye bağlı halsizlik gözlenebilmektedir. Lenf bezleri ışınlanması yapılan hastalarda yemek borusu bölgesi mukozasının hasarlanması neticesinde 3. Haftadan sonra beklenen yutkunma güçlü meydana gelebilir. Tedavinin özellikle son iki haftasında ciltteki yan etkiler artabilir. Tedavi boyunca karbonhidrat ağırlıklı değil yapıcı ve onarıcı özellikleri olan protein ağırlıklı beslenme şekli önerilmektedir. Tedavi süresince sıcak besinler tüketmemek, daha nötr tatlar almak (asitli ve ekşili tüketmek mukozayı tahriş edecektir) daha uygun olacaktır. Tedavi tamamlandıktan sonra, tedavi süresince olması beklenen kas kaybının önüne geçmek için düzenli egzersizler (belli bir mesafe yürüyüş gibi), kanser gelişimine sebep olan sigara ve alkolün kanser tedavisi ile birlikte hayatınızdan tamamen çıkarılması ve düzenli uyku önerilmektedir.

• Tedavi sırasında mutlaka belirtilen zamanlarda poliklinik kontrolünüz için doktorunuzu görünüz, Radyoterapinin ve kemoterapinin yan etkilerini azaltmaya yönelik size verilen ilaçlarınızı almayı ve önerilere uymaya dikkat ediniz.

• GEREKTİĞİNDE AYNI KONUDA TIBBİ YARDIMA NASIL ULAŞILABİLECEĞİ

• Tıbbi yardıma ihtiyacınız olduğu durumda doktorunuzla görüşebilirsiniz. Mesai saati dışında acil durum varsa en yakın acil servise gitmeniz gerekmektedir.

• **HASTAYA ÖZGÜ DURUMLAR** (Kullandığı ilaç/ lar, hastalıkları, diyet katkı maddeleri, bitkisel ilaçlar, vb varsa açıklayınız. Yok ise yok olarak belirtiniz)

- Doktorumdan tıbbi durumumun tanı ve tedavisi ile ilgili yapılacak tıbbi tedavi konusunda ve bu tedavinin gerekliliği, girişimin seyri ve diğer tedavi seçenekleri hakkında ayrıntılı bilgi aldım.
- İşlem sırasında oluşabilecek olumsuzluklar ve olası riskleri bana ayrıntıları ile anlatıldı.
- Bana önerilen tanı ve tedavi yöntemlerini reddettiğim zaman sağlığımı tehdit edici hangi risklerin olabileceği, bu tedavi yerine uygulanabilecek bir başka tedavi yönteminin bulunup bulunmadığı konusunda bilgilendirildim.
- Bu formda tanımlananlar dışında yapılacak herhangi bir ek girişimin yalnızca sağlığıma yönelik ciddi zararların önlenmesi ve yaşamımın kurtarılması için uygulanabileceği bana anlatıldı.
- Kimlik bilgilerim ifşa edilmemek kaydıyla, hastalığımla ilgili tüm tıbbi veriler ile her türlü tetkik materyallerinin ve tetkik sonuçlarının eğitim ve bilimsel çalışma amaçlı olarak kullanılabilmesi bana anlatıldı. Doktorum tüm sorularımı anlayabileceğim bir biçimde yanıtladı.
- Doktorum tüm sorularımı anlayabileceğim bir biçimde yanıtladı.
- Aklım başımda ve kendimi karar verecek yeterlilikte görüyorum.
- İstemediğim takdirde tedavi/girişime onam vermek zorunda olmadığımı ve/veya istediğim aşamada vazgeçebileceğimi biliyorum.

Not: Lütfen el yazınızla “okudum, anladım ve kabul ediyorum” yazınız ve imzalayınız.

İŞLEMİ YAPAN (Hekim)

Adı – Soyadı :
Kaşe / İmza :
Tarih / Saat : ___/___/____ _ / ___

Ben “Bilgilendirme ve Rıza Belgesinin” içindeki bilgileri hastanın kendisine, ebeveynine veya yakınlarına yapabileceğim en iyi şekilde aktardım

Hastanın veya Yakınının

Adı- Soyadı :
Tarih-Saat : ___/___/____ _ / ___
İmza :
Yakınlık Derecesi: